

og í 1517 komu teir í land í Qatar. Í 1540 gekk Qatar saman við turkunum, id hövdu ræði í norðara parti af Flögvanum, fyrri at reka portugísararnar út. Hærefir kom Qatar, og restin af ökinum kring Arabiska Flögvan, undir turkiskt veldi og hetta vardi í nær komandi 4 öldirnar. Men Ottomanniska yfirvaldið í umráðnum var tö bert eitt eiti, veruliga valdið hövdu sheikarnir og prinsarnir af teimum ymsu ættarbólkunum. Undir fyrri heimsbardaga endaði turkiska ræði í Qatar og ein sokallað protektionsavtala varð undirskrifuð millum Qatar og Bretland í 1916.

Orsökinn til at Bretland hövði áhuga í londunum kring Arabiska Flögvan var at hetta ökið fekk vaksandi tyðning sum sjórutu til Indiu og Fjareystur síðst í 16. öld og Flögvan var roknður at vera hövuds handilsruta millum eystur og vestr. Í so máta lá Qatar sera væl fyrri og hetta vakti áhugan hjá bretum, id vildu tryggja sjórutuna til Indiu. Bretland gjörði líknanð protektionsavtalur við Bahrain og Kuwait og afturfyrri skuldi Bretland taka sær af úttanríkis málum hjá hesum londum og verja tey móti álopum aðrastaðni frá. Sum dæmi kann nevnt, at tá olja varð funnin í Kuwait, kundi landið ekki hava sjálvstöðugar samráðingar við áhugaðar fyrirtøkur um at útvinna oljuna og úrslitið í Kuwait varð eitt 50/50 samtak millum eina amerikanska og eina bretska oljufyrirtøku id fingi felags loyvi til boring og útvinning af olju.

Qatar fekk sína egnu grundlögi í 1970 og í 1971 stöðgaði protektorat avtalan við Bretland. Hærefir gjördu partarnir vinarsáttmála og Qatar gjörðist sjálvstöðugur limur í Arabisku Ligan og í ST.

Fólkíð

Í dag búgva uml. 550.000 fólk í Qatar, harav um 80% í hövudsstaðnum Doha. Bert 19% af fólkinum eru qatarar, 22% eru aðrir arabarar, 41% eru indopakistanar, 17% komu úr ymsum londum úr fjareystri (fyrst og fremst Filippinunum) og 1% eru vesturlendingar. Hesi fólkslögini er innflutt arbeidsmegi id nokta törvum fyrri øllum slögum af arbeiði.

Al-Thani familjan er tann stýrandi familjan í landinum við emirinum á odda. Al-Thani var ein ættarbólkur id emigreirði úr Saudi Arabiu og búsettist í Qatar tíðliga í 18. öld og síðan mitt í 19. öld er leiðslan af landinum gingin í arv frá pápa til elsta son við fyrstu konu í Al-Thani familjun. Tað sum ekki fæst at vita úr søgubókunum, men sum frættist við at tosa við vanligar qatarar, er at Al-Thani familjan, var ein af nögvum líkastíllaðum "gomlum" familjum í landinum. Tá brætar vístu áhuga í landinum, hjóðaði Al-Thani familjan seg til at umboða qatarska fólkið undir samráðingunum við bretar og eftir tað tóku tey leiðsluna af landinum og hava havt hana síðan.

Størstiparturin af qatarunum hava uppruna frá stóru fólkaflýtingunum í 18. öld id komu úr Kuwait og fram við strondini í Saudi-Arabiu. Tilflytararnir vóru fyrri størsta partin beduinar id leitaðu eftir vatnkeldum og

beiti til kríftúrini. Áðrenn olja varð funnin í Qatar í 1939 livdu fólkið sum hirðar í oyðimørkini og fram við strendurnar vóru tey handilsmenn, fiskimenn og perlufiskarar. Qatar var, sum hini sheika-dømini fram við Arabiska Flögvan, ein miðepil fyrri perlufiskari. Hesin idnaður fanaði í 30 árunum, mest tí at Japan um hetta mundið kom fram við kulturperlunum, og hetta tók grundarlagið undan hövudsinn-tøkuni hjá størsta partinum af innbúgvunum. Arini undan oljan var funnin vóru merkt af stórum fátækraðomi og neyð og tað at olja var funnin gav sostatt landinum arbeiði og inntøkur júst tá størst törvur var á tí.

Afturat perluhandli tókust fólk eisini við smávægis landbúnað, sjóvegis handil og bátabyggjari. Enn í dag verða dhovir bygðar í sama sniði sum tað hevur verið síður íggjøgnum nögv hundrad ár. Dhovirnir, id eru úr træi, verða framvegis nýttar til farmaflutning og fiskivinnu. Umframt skipabygging, kunnu millum aðrar qatarskar síðir nevnt falkaaling, spinning og veving af kamelull, smið - serliga gullsmið og framleiðsla af fiskanótum og -rúsum. Ein serligur síður id enn verður hildin á lívi er hesta- og kamelhald og tað er fastur árligur táttur at skipa fyrri hesta- og kamelkappriðing. Bert kamelflyðir verður nýtt til matna til serlig hátíðarhald, meðan vaksinn kamelur er eftirspurdur fyrri skinnið, id verður nýtt til at gera teppir, taskur og plög burtur og nakrir verða valdir burturúr (serliga hon-kamelurin) til at venjast til kappriðing.

Í tíðini áðrenn olja var funnin var fólkið býtt upp í 3 stættir ella sosialar bólkar: 1) Tey tyðningarmiklu, sum vóru nær ráðandi familjurnar, 2) miðalstættin ella handilsstættin, id vóru perluhandlarar og aðrir handilsmenn, góðir skattgjaldarar og undirlagdir til politikkunum sum tann ráðandi familjan færdi og 3) tey "borgarlígu", ella undirklassin. Hetta vóru kontórfólk, lokalir lærarar, perlukavarar, skipsbyggjarar, sjómenn, handverkarar og bóndur - hesi hoyrdu ekki til nakra familju af tyðningi og vóru sostatt nærmast kastuleys.

Tað, at olja var funnin færdi við sær at ognarbýtið skifti og harvið skaptist ein nýggjur sosialur struktúrur. Fyrri at nýmótansgera landið, byggja hús, sjúkrahús, skúlar og vegir, mátti stjórnin út at keypa jørð frá almenninginum fyrri nögv hægri prís enn hon í veruleikanum var verd. Hendan stóra spekulatiónin í jørð gjörði at stjórnin síðan 1960 hevur brúkt stórar peningangvøddir af oljuinntøkunum uppá at keypa jørð. Tann nýggi klassastruktúrurinn id vaks fram í fjalarvørrinum af oljuni er meir ella minni tann kapitalistisk í eisini kann deilast upp í 3 hövudsclassar: 1) Yvirklassin, sum er tann stýrandi familjan og onnur tyðningarmikil og handlandi 2) Miðalklassin eru bureaukratar og embætisfólk og tey vælútbúna og 3) eru lærd/íkkí lærd id hoyra til arbeiðarallassin. Hesin bólkur vaks upp rundan um oljuindnaðin, petrokemiska idnaðin og byggivinnu og hesi eru flestøll íkkí-qatarar.

Børn, af foreldrum har bæði eru qatarar, njóta nögv serrætt-

indi í mun til øll onnur fólksløg í landinum. Øll fá eina fasta peningaupphædd hvønn mánað, id hækkað fleiri ferðir, síðst tá um tey giftast einum qatarbúgv-a. Haraftrat fáa fólk, id ikki sjálvi hava ráðini, eitt grundstykki og eitt rentufritt lán at byggja hús fyrri. Eisini hevur stjórnin góldið el- og vatnrokn-ingar hjá hvørjum einstøkum, men hetta er tö nýliga broytt, fyrri at fáa fólk at vísa størri ansni og ábyrgd. Tað er loyvt qatarum at giftast øðrum fólkslögum, men hesi missa fleiri af nevndu serrættindum.

Í 1949 var fólkatálið ml. 25-30.000 og hesin stóri vøksturinn síðan olja var funnin sigur nakað um hvussu samfelagið hevur ment seg, tí størstiparturin af íbúgvunum eru sum nevnt út-lendingar id arbeiða í landinum. Tað er sera strangt eftirlit við hvør id sleppur at flyta inn í landið, og tað er eitt krav at hvør einstakur ella fyrirtøka id skal virka í landinum, skal hava ein qatarskan íbúgvvara sum sponsor. Ert tú uppsagdur ella fert tú sjálvur úr starvi mást tú av landinum beinanvegin. Tann stranga útlendingalóggevan saman við tí strongu lógini mó-vegis innflytan og nýtslu af øllum rúsanði evnum eru helst fremstu orsøkinar til at Qatar er eitt framúr fríðarligt land at búgva í. Tú sært onga beinleiðis neyð sjálvt um tað er tyðuligt at tey lægstlønðu liva ússaligt, í mun til europæisku og amerikansku íbúgvvararnir og ikki minst í mun til qatarska fólkið.

Stórur partur af innfluttu ar-beiðsmegini eru menn og hetta gevur eitt ógvuliga skeivt kyns-býti, serliga af fólk úr Indiu, Sri Lanka og Pakistan, har yvir helvtin af gestaarbeidarunum

Píkurin sini, hvar litla landið Qatar liggur.

nögv at tey kunnu gjalda fyrri tak yvir hövðið eisini, kunnu tey søkja um at fáa familjuna inn í landið.

Skúlagongd

Áðrenn 1950 vóru bert nakrir fáir privatir skúlar í landinum, annars ongin skipað skúlagongd. Frálæran var arabiskt mál, reli-gjösar forskriftir og fram um alt lesnaður úr tí heilagaðu Koran-ini. Í 1958 var tann fyrsti flokk-urin komin íggjøgnum barnaskúlan og framhaldsskúli varð settur á stovn. Í 1973 varð læraraskúli stovnaður og hesin var grundar-

pláss á onkrum amerikanskum ella enskum lærðum háskúla, og stórur partur af qatarsku monn-unum hava lisið uttanlanda. Stjórnin arbeiðir við einari so-kallaðari "qatarization plan" id miðar imóti at útbúgva qatarar til sjálvar at sita á teimum tyðningarmiklu störvunum í umsiting og vinnulívi og soleiðis gerast minni bundin af fremmandum serkunnleika.

Stýriskipan

Í 1972 tók Sheikh Khalifa bin Hamad al-Thani ræði í Qatar. Pápi hansara, id var emirur til 1949, gav leiðsluna til beiggja sín, tí Khalifa tá var ov ungur til at gerast leiðari. Avtalan var so at Khalifa skuldi gerast emirur tá hann hevði aldurin til tess, men pápabeiggin útnevndi istað-in son sín til emir. Tað var so-leiðis systkina-barninum Khalifa gjörði kupp imóti í 1972 og tók af ræði "við fullum stuðuli frá tí stýrandi familjun, tí qatarska fólkinum og teimum vápnaðu deildunum", sum tað stendur í søgubókunum. Í 1977 útnevndi Sheikh Khalifa sonin hjá sær Hamad til "Heir Apparent" - trónfylgjara og verju-málaráðherra. Í juni 1995 tók Hamad ræðið og kollvelti pápi sín (meðan hann var í Europa og ferðaðist) og kunngeirði at hann nú var nýggjur emirur og hetta var sjálvsagt eisini við stuðuli frá familjun, fólkinum og her-deildunum! Pápin hevur síðani livað í útlegd og í februar í ár hoyrdist graml um at hann hevði roynt at gjørt eitt mótkupp frá markinum við Saudi-Arabia, hetta eydnaðist tö ikki.

Qatar er eitt monarki og emir-urin (Sheikh Hamad bin Khalifa Al-Thani) er bæði monarkur og ríkisleiðari. Politiska stýrið er eyðkent við at vera ein bland-ingur af tí gamla beduin stamm-umsamfelagnum og einum mod-ernaðum bureaukrati. Stýrimát-in er solemuleiðis merktur af lokalam stammutraditiónum, soleiðis at religjøsir leiðarar, tyðningarmiklir handilsmenn og familjur id eru emirinum vinar-liga sinnarar, hava særrettindir til at koma beinleiðis til emirinn

Guðrun spælir sær í sandinum í oyðimørkini. Aftanfyrri sæst Jeepurin við Mærsk-búmerkinum á arabiskum. Mynd: Gunnvør Balle

eru menn. Orsökinn til at tey koma hendavegin er at korini tey koma frá eru sera vánalig so sjálvt tey lægstlønðu störvini her eru betur lønt enn tað tey annars hövdu kunnað forvunnið. Tað er vanligt at menn koma higar og búgva í fleiri ár fyrri at kunna forsyrgja familjuni heima. Ikki fyrr enn tey forvinna so miklið

lagið undir Lærða Háskúlanum sum í dag hevur 7 ymisk fakult-et og 4 granskingardeildir. Har-aftrat finnast kvøðskúlar og specialiseraðir skúlar sum hand-ísskúli, vinnuskúli, málskúli, eitt religjöst institut og skúli fyrri brekað.

Allir qatarar, føddir af qat-arskum foreldrum, hava ókeypis